

a tartalomról

Végtelen vonulás 6.

Afrika szavannáin esős és száraz évszakok váltják egymást, folyamatos vándorlásra kényszerítve a növényevő állatokat. Zebrák és antilopok százezrei vonulnak legelőről legelőre, itatótól itatóig. Útközben ezer veszéllyel kell szembenéznük: megáradt folyók, gigászi krokodilok és gazdag zsákmányt remélő szárazföldi ragadozók várják a vándorlókat. A vonulásnak azonban egyik sem vehet gátat; millió év óta tart, és folytatódni is fog az idők végezetéig, hacsak meg nem szakítja környö-
rtelen terjeszkedésével a Föld legjelentősebb környezetformáló erejévé előlépett ember.

SZARVAS A GYORSÉTEREMBEN

Dán étterem Rodosz szigetén, olasz térsztelepény Thaiföldön, egyenbürgert kínáló „hammolda” az ausztrál sivatag közepén. Az igazi utazó számára valóságos lázalom – de igaz.

Ha utazom valahova, szeretek helyi specialitásokat enni (no meg inni). A gyönyöm nem háborog, ha látom, bizonyos ételek milyen körülmények között készülnek – ez is a rítus része. Hiszen ha már ott vagyok valahol (s erre időt és pénzt áldoztam), szeretnék valahol ott lenni. Magamba szívni mindazt, amit a kiválasztott vidéktől olvasmányaim alapján elvárhatok. Aztán jön a kiábrándulás: alig találok hamisítatlan, helyi éttermet, csak afféle „noeztedd-meg”-gicset, üdítősflekonra bukkanok a dzsungel közepén, és áfás számlát kapok az elefántlovaqlás áráról.

Amennyiben őshonos állatokat akarok látni, akkor is csalódnom kell, hiszen aligha van olyan pontja a Földnek, ahova egy rakás élőlényt be ne telepítettek volna. Az Ararát hegyét a Közel-kelet helyett kereshetnék akár Ausztráliában is: mintha e kontinens mellett feneklett volna meg Noé bárkája. Persze, végső soron nem is kell olyan messzire utaznunk, elég ha kimegyünk az itthoni határba: nálunk is él betelepített nyestkutya, mosómedve, pézsmapocok, üregi nyúl, dámvad.

Sőt, itt vannak már az állatvilág „gyorsétermei” is, mégpedig a betelepített növények formájában. Ha a vaddisznó kínai étterembe akar menni, csak meglátogat egy rizsföldet; ha pedig a szarvas dönt úgy, hogy kiugrik az erdőből egy mexikói ebédre, hát kiválaszt egy kukoricatáblát. Hiszen ezeket a növényeket is betelepítették, ittletük is egyfajta globalizáció eredménye.

Jó dolog-e tehát a globalizáció? Az egy kaptafára készült nagyvárosokat, uniformizálódó gyorsbüfeket látva borzadok tőle. De ha elképzelem, milyen lenne az életem kukorica, paprika vagy krumpli nélkül, úgy vélem: azért mégiscsak vannak előnyei. Minden az arányokon múlik – azon, hogy az amerikai pite ne szorítsa le az asztalról az igazi, jó magyar tírós csuszát.

15. Pockok a köbön

A mezei pockok az európai gabonaföldek egyik legjelentősebb kártevője. Három-négyévenként bekövetkező, elképesztő mértékű felszaporodása (gradációja) az emberi beavatkozás eredménye. A hatalmas mezőgazdasági kultúrák ugyanis korlátlan mennyiségű élelmet és búvóhelyet kínálnak, valósággal elkényeztetve a rágcsálókat. A gradáció nem kizárólag a pockok sajátossága: számos más kismélnél – például az „öngyilkos” vándorlásukról híres lemmingeknél –, valamint rovaroknál is megfigyelhető.

A mészárlás tengere 22.

A költöző madarak egyik legfontosabb vonulási útvonala Itálián keresztül vezet. Régi hagyománya van itt a madarászatnak, ám a törvények értelmében az egykori madárfogókertek közül ma már csak azok működhetnek, amelyek a madárgyűrűzést, a vonuláskutatást szolgálják. Az olasz szakácskönyvekből azonban továbbra sem száműzték az énekesmadarokból készült recepteket, a „nyersanyagot” pedig idegen országokból szerzik be, gyakorta védett madarak konyhakész tetemei formájában...

A címdalonn meggyvágó (Kalotás Zsolt felvétele), a poszteren fenyőpinty (Kalotás Zsolt felvétele), a hátlapon galléros pávián (Gór András felvétele) látható

Kovács Zsolt